

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА АКАДЕМІЯ МУЗИКИ ім. М. ГЛІНКИ

Кафедра «Вокально-хорового мистецтва»

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОНЦЕРТНО-КАМЕРНИЙ СПІВ**

Рівень вищої освіти	перший
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Кваліфікація:	«Академічний спів»

)

Дніпро

2019

відрізняються від стильових особливостей творів Моцарта, Гайдна, Бетховена і тим більше від творів Верді, Пуччіні, Вагнера. Різний час, різні стилі, різні соціальні акценти. Сучасний педагог класу концертно-камерного співу повинен розуміти, що виховання професійного майстра сцени ґрунтується на трьох взаємо збагачуючих процесах: розвиток розуміння внутрішніх закономірностей будови виконуваного твору, інтонування музики; розвиток розуміння законів музичної еволюції, історичності стилю композитора і всієї системи художніх образів, створених ним творів.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити
Всього годин за навчальним планом, з них:	180	6
Аудиторні заняття, у т.ч:	115	
Індивідуальні	115	
Самостійна робота, у т.ч:	65	
Форма підсумкового контролю	Поточний (змістовний модуль), семестровий (ІІІ, ІV, V, VI, VII, VIII), підсумкова атестація – VIII семестр екзамен	

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Камерно-концертний спів» – підготовка здобувачів вищої освіти до концертно-творчої діяльності в академічній культурно-мистецькій сфері, а також виховання у молодих музикантів найякісніших виконавських навичок у професійному володінні голосовим апаратом.

Завдання дисципліни – виховання майбутнього співака концертно-камерної музики повинно з одного боку, як вид художньо-творчої діяльності, з другого боку – в більш вузькому змісті, як особистісне відношення студента, що має свої характерні риси, специфічні особливості тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

- знати щонайбільший перелік академічного репертуару з відповідної вокальної спеціалізації;
- знати характерні властивості виконавсько-технологічного процесу співу
- вміти виконувати на високопрофесійному рівні вокальні твори різних стилів та жанрів;
- вміти самостійно аналізувати художні та технічні особливості вокальних творів різних епох;
- вміти здобувати та накопичувати певні вміння та навички в процесі навчання та виконавській практиці;
- вміти запроваджувати різноманітні творчі форми концертно-виконавської діяльності;
- вміти знаходити певні методичні рішення при наявності складних вокально –технічних проблем у вокальних творах;
- вміти виявити особливості образного змісту твору, його драматургії, стильової та жанрової приналежності;
- вміти планувати та впроваджувати творчий процес роботи над музичним твором;
- вміти визначати та якісно використовувати відповідні засоби музичної виразності (динаміку, штрихи, артикуляцію, темпоритм та ін.);
- володіти навичками психофізіологічної саморегуляції під час проведення концертних заходів;
- володіти принципами складання різноманітного концертно-виконавського репертуару.

Значне місце займає також й урахування міжпредметних зв'язків, а саме творче взаємозбагачення з іншими навчальними дисциплінами, зокрема «Методика викладання фахових дисциплін та педагогічний репертуар», «Ансамбль», «Аналіз музичних творів», «Історія світової музичної культури», а також творчий досвід у рамках педагогічної та концертно-камерної виконавської практик.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ

ЗАГАЛЬНІ:

1. Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.

ФАХОВІ:

1. Здатність здійснювати концертно-камерну виконавську діяльність на базі професійних знань та навичок гри на музичному інструменті (концертно-камерного співу), оркестрової та ансамблевої гри (ансамблевого співу/хорового співу), репетиційної роботи та концертних виступів.
2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності, аргументовані знанням музичних стилів різних епох та володінням техніками, прийомами та виконавськими методиками.
3. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності та спроможність до її вдосконалення через застосування відповідних практичних і репетиційних методик.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської концертно-камерної діяльності.
2. Демонструвати володіння техніками, прийомами та методиками у виконавській (академічній) концертно-камерній діяльності, знання музичних стилів та репертуару.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. КАМЕРНИЙ СПІВ ЯК ФЕНОМЕН ВОКАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

Тема 1. Предмет «Мистецтво камерного співу в контексті історії світової музики».

Тема 2. «Зарубіжна камерно-вокальна музика»

Змістовий модуль 2. КАМЕРНО-ВОКАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО В АСПЕКТІ ВЗАЄМОДІЇ КОМПОЗИТОРСЬКОГО ТА ВИКОНАВСЬКОГО МИСЛЕННЯ

Тема 3. «Історичні етапи формування та розвитку української камерно-вокальної творчості»

Тема 4. «Основні напрями жанрово-стильового розвитку сучасної української камерно-вокальної музики»

Змістовий модуль 3. ШЛЯХИ ВИКОНАВСЬКОГО ВТІЛЕННЯ КОМПОЗИТОРСЬКОЇ ІДЕЇ В УКРАЇНСЬКІЙ КАМЕРНОВОКАЛЬНІЙ МУЗИЦІ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ

Тема 5. «Камерно-вокальна музика як діалог композиторського та виконавського мислення»

Тема 6. «Переосмислення національних традицій камерно-вокального музикування в контексті композиторських новацій»

Тема 7. «Звукова візуалізація поетичного тексту як спосіб розкриття драматургічного потенціалу сучасного музичного твору»

(кваліфікація оперного співака)

1. Арія композитора XVII – XVIII ст..

1. Романс М. Глінки.

2. Романс російського або українського композитора XIX ст..

3. Романс або пісня західного композитора XIX ст..

4. Твір українського або російського композитора другої половини XX ст.

5. Твір західного композитора другої половини XX ст..

6. Твір пісенного жанру.

(кваліфікація камерного співака)

1. Арія з кантати, ораторії або концертна арія XVIII – XIX ст..

2. Романс М. Глінки.

3. Вокальний цикл або частина циклу.

4. Російський класичний романс ХІХ ст..
5. Український класичний романс.
6. Романс західноєвропейського композитора ХІХ ст..
7. Твір українського або російського композитора ХХ-ХХІ ст..
8. Твір західного композитора ХХ – ХХІ ст..
9. Народна пісня або твір пісенного жанру.

6. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ТВОРІВ

Арії з кантат та ораторій: Бах Й.С., Вівальді А., Гайдн Й., Гендель Г. ,
Глюк Х., Моцарт В.
Концертні арії: Бах Й.С., Бетховен Л., Моцарт В., Россіні Дж.

Твори російських та українських композиторів

Бородін О. «Арабская мелодия». «Из слез моих». «Красавица-рыбачка».
«Для берегов Отчизны дальней».

Василенко С. «Отставала лебедушка». «Песнь любви» (маорійські пісні).
«Силуэт». «Я простая девка на баштане».

Гайдамака В. Айстри. Скажи мені.

Глінка М. «Бедный певец». «Болеро». «Ночной зефир». «Сомнение».
«Песнь Маргариты». «Фантазия».

Губаренко М. Романси.

Гречанінов А. «На нивы желтые». «Ночь». «Подснежник». «Узник».

Дичко Л. «Девушка пела в церковном хоре».

Дремлюга Н. На білу гречку впали роси. О, горе, горе сердцю. Про сердця
таємниці.

Іполітов-Іванов М. «Призраки счастья». «Романсеро».

Калінніков М. «Был старый король». «Колокола». «На старом кургане».

Клебанов Д. Ой, одна я, одна. Служанка. У перетику ходила.

Колодуб Л. Романси.

Кос-Анатольский А. Я лиш про тебе мрію.

Косенко М. Вони стояли мовчки.

Левіна З. «Ау!» «Белеет парус». «Канарейка». «Колдунья». «Красивые глаз-
ки». «Капли дождя». «Певец». «Сосна».

Лисенко М. Айстри. Безмежнеє поле. Не забудь юних днів. Нічого, нічого.
Ой, одна я, одна. Ой, по горі ромен цвіте. Твої очі, як море.
Смутної провесни. Як би мені, мамо, намисто.

Жербін О. Вокаліз-прелюд. Забудь. Ноктюрн. Утро.

Майборода Г. Айстри. Не сумуй. «Сожженное письмо».

Мейтус Ю. «Водопад». «Кукушки». «Маленькая баллада». «Сон». «Сосна».

Молчанов К. «Аленушка». «Мать ждала». «Сирень». «Я дарю тебе весну».
Мусоргский М. «Забытый». «По-над Доном». «Козел».
Мясковський М. Пісні на вірші Баратинського, Лермонтова, Щипачева.
Надененко Ф. «Без вас хочу сказать вам много». Де бувала, де ходила. «Сле-
зы». «Силуэт». Чого з'являєшся мені у сні.
Прокоф'єв С. «Болтунья». «Гадкий утенок». «Кудесник». «Солнце комнату
наполнило». «Настоящую нежность».
Рахманінов С. «Весенние воды». «Дума». «Икалось ли тебе, Наташа».
«На смерть чижики». «Мелодия». «Сирень». «Я жду тебя».
Свиридов Г. «Есть одна хорошая песня». «Как прощались, страстно клялись»
«Невеста». «Утро в Москве».
Степовий М. Не грай. Ноктюрн. Розвійтеся з вітром. Степ.
Хренніков Т. В полях под снегом и дождем. Пісні на вірші Бернса. Пісні
з музики до комедії «Много шума из ничего». «Ты меня оставил,
Джемми». «Что делать девченке?»
Шамо І. Ой, стрічечка до стрічечки. Така її доля. Чого мені тяжко.

Твори західних композиторів

Айвз П. «Мечты». «Осень».
Альбеніс Н. Вірші Беккера.
Адіті Н. «Восторг».
Барбер С. «Лебедь». «Маргаритки». «Ноктюрн». «В ясную ночь».
Брамс Й. «В зеленых ивах дом стоит». «Воскресное утро». «Воспоминание».
«Глубже все моя дремота». «Голубые глаза». «Колыбельная пес-
ня». «Ода Сафо». «Под дождем». «Поспешная клятва».
Бріттен Б. «Беда моя – тяжелый воз». «Когда я был мальчонкой». «Поли Оли-
вер». «Салли Гарденс». «Сонеты Микеланджело».
Веккерлен Ж. «В лес одна уж не пойду». «Девы, спешите».
Вольф Г. «Бабочка-лимонница». «Гимн Вейле». «Покинутая». «Садовник».
Гріг Е. «Люблю тебя». «Мой друг, который исполин». «Под цветами».
«Что мне сказать».
Дворжак А. Циганські пісні. Біблейські пісні. Пісні кохання.
Дебюссі К. «Видение». «Китайская рондоль». «Лунный свет». «Фантоши».
Копленд Д. «Купил я кота». «Сердце – его мы забудем».
Лист Ф. «Высокая любовь». «Как дух Лауры». «Лорелея». «О, где он».
«Три цыгана».
Малер Г. «Воспоминания». «Кто придумал эту песенку». «Проповедь
Антония Падуанского рыбакам». «Серенада».
Массне Ж. Романси.
Мендельсон Ф. «Баркарола». «Песнь Миньоны».
Моцарт В. «Вечерняя песня». «Когда Луиза сжигала письма».
Онеггер А. «Колыбельная песнь ручья».
Равель М. «Хабанера».
Респігі О. «Диалог». «Приглашение к танцу». «Снегопад». «Туман». «Эхо».

Сібеліус Я. «Гимн Таис». «Девушка пришла домой с прогулки». «На балконе у моря».
Синдінг Х. «Король Артур». «Майская песня». «Песня шута».
Фалья М. Романси та пісні.
Форе Г. «Мотылек и фиалка». «На берегу». «Пробуждение». «Госканская серенада».
Шимановський М. «Весь мир остался там, вдали». «В зачарованном лесу». «Запах волос твоих». «Лебедь». «Желания». «Соловей».
Шоссон В. «Бабочки». «Время сирени». «Колибри». «Песнь любви».
Штраус Р. «Безвременник». «День всех усопших». «Завтра». «За 12 пфенигов». «Черных волос твоих крыло». «Сказки Венского леса».
Шуберт Ф. «Близость любимого». «Лесной царь». «Песнь Маргариты».
Шуман Р. «Валтасар». «Два гренадера». «Невеста льва». «Солдат».

Вокальні цикли

Бетховен Л. «К далекой возлюбленной». Пісні на вірші Геллерта.
Бібік Є. «Заветнейшее». «Туманная боль».
Вагнер Р. П'ять віршів Матильди Везендонк.
Василенко С. «Заклинания». «Экзотическая сюита».
Гаврилін В. «Вечерок». «Времена года». «Немецкая тетрадь». «Русская тетрадь».
Губайдулліна С. «Фацелия».
Губаренко М. «Застольные». «На стихи Уткина».
Денісов Е. «На повороте»– вірші Мандельштама.
Дремлюга М. Сонети кохання А. Міцкевича. «Песни любви» на вірші Петрарки. На вірші Омара Хайяма. Сонети Мікеланджело.
Жербін А. Цикли на вірші М. Лермонтова, О. Пушкіна.
Жук А. Три балади.
Ібер. Пісні Дон Кіхота.
Іполітов-Іванов М. Цикл на вірші Р. Тагора.
Кабалевський Д. На вірші Р. Гамзатова, сонети Шекспіра.
Клебанов Д. На вірші Г. Гейне, Хулдена, Т. Шевченко. Басні Крилова.
Кюї Ц. На вірші О. Пушкіна.
Мейтус Ю. «Мать» - М. Джаліль.
Молчанов К. «Из испанской поэзии». На вірші Х'юза. Три романса на вірші С. Єсеніна.
Мусоргський М. «Детская». «Песни и пляски смерти».
Надененко Ф. На вірші А. Міцкевича, Р. Тагора.
Ніколаєв О. Цикли на вірші Є. Баратинського, Гарсія Лорки, Гідаша, М. Заболоцького, М. Цветаєвої.
Прокоф'єв С. На вірші Г. Ахматової. «Гадкий утенок». «Пять песен без слов»
Пушкін О. На вірші Аполлінера, Г. Ахматової.
Рубінштейн А. «Персидские песни».
Свиридов Г. На вірші Р. Бернса, О. Блока. «Деревянная Русь». «Отчалившая

Русь»

Слонимський С. «Весна» - на вірші японських поетів. Сім вршів Г.Ахматової.

Чотири вірші Й.Мандельштама.

Флярковський А. На вірші С.Єсеніна, С.Щипачова.

Чайковський О. П'ять романсів на тексти старовинних французьких балад.

Шапорін Ю. «Далекая юность».

Штраус Р. «Девушки-цветы». «Лепестки лотоса». «Песни печали». «Простые напевы»

Шуберт Ф. «Зимний путь». «Лебединая песня». «Прекрасная мельничиха».

Шуман Р. «Бедный Петер». «Любовь и жизнь женщины». «Любовь поэта».

«Любовные песни». «Круг песен» на вірші Г.Гейне, Эйхендорфа.

«Мирты». Вірші Марії Стюарт. На вірші Єлизавети Кульман.

Арії старовинних майстрів для високого голосу

Аббатіні Д. Арії з кантат.

Бах Й.С. «Магніфікат»; «Страсти по Йоанну»; «Страсти по Матфею».

Арії з кантат.

Балларіні. S'io piu filli

Базані. Lascia che torni.

Бонончіні Н. Арії.

Вівальді А. «Vieni»; арії з «Глорії».

Гендель Г. Арії.

Глюк К. Арія Амура з опери «Орфей и Эвридика». Арії.

Джордані А. Арії.

Дуранте Н. Арії.

Кальдара А. Арії з кантат та ораторій.

Каччіні Д. Арії.

Ланчіані. Gran pena amor lontane.

Паскуліні Л. «Амур – стрелок опасный».

Порпора Н. «К вам взываю, море и ветер».

Россі. Io che sin hor le pianta. Fate qual che volete.

Саррі Д. Арія з ораторії «Покинута Дидона».

Страделла О. Арія з опери «Аджилия».

Честі Ф. Арієта «Se ben che mi Saettana». Арії з ораторій.

Чимароза Д. Если вам знакома жалость.

Арії старовинних майстрів для середнього голосу

Гендель Г. Арія Амастри з опери «Ксеркс». Арія Давіда з ораторії «Саул».

Арія Матильди з опери «Оттон». Арія Оттона з опери «Оттон».

Речитатив та арія Медеї з опери «Тезей». Арії з ораторій «Ісус

Навін», «Ієвфай», «Іуда Маккавей», «Самсон», «Месія».

Джордано. Caro mio ben.

Дуранте. Vergin tutto amor.

Кавальєрі. Monologo del tempo.
Кальдара. Selve amici.
Каріссімі. Vittoria, mio core.
Каччині Дж. Ave Maria. Bella rose purpurine. Udite amanti.
Монтеверді К. Di misera Regina. Lascatemi morir.
Пері. Nel puro ardor.
Скарлаті А. Gia sole dal Gange.
Страделла. Sento nel core.

Арії старовинних майстрів для низького голосу

Дуранте. Danza, danza fanciulla.
Каваллі. Son ancor pargoletta.
Каччині. Amarilli. Occhi immortali.
Легренці. Che fiero costume.
Монтеверді К. Illustratevi o cieli.
Пері Я. Giote al canto mio.
Ронтані. Caldi sospiri.
Россі. Vado ben spesso cangiando loco.
Скарлатті А. O cessate di pigarmi. Toglietti la vita ancor.
Страделла. Se nel ben sempre incostante.
Фрескобальді. Sonetto spirituale (Maddalene).

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	се м	ін д	с.р .		л	п	се м	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Камерний спів як феномен вокальної культури												
Тема 1. Предмет «Мистецтво камерного співу в контексті історії світової музики».	25				20	5						
Тема 2. «Зарубіжна камерно-вокальна музика»	25				20	5						
Разом за змістовим модулем 1	50				40	10						
Змістовий модуль 2. Камерно-вокальне мистецтво в аспекті взаємодії композиторського та виконавського мислення												
Тема 3. «Історичні етапи формування та розвитку української камерно-вокальної	25				20	5						

творчості»												
Тема 4. «Основні напрями жанрово- стильового розвитку сучасної української камерно- вокальної музики»	25				20	5						
Разом за змістовим модулем 2	50				40	10						
Змістовий модуль 3. Шляхи виконавського втілення композиторської ідеї в українській камерно-вокальній музиці кінця XX початку XXI століть												
Тема 5. «Камерно- вокальна музика як діалог композиторсько го та виконавського мислення»	25				15	10						
Тема 6. «Переосмислен ня національних традицій камерно- вокального	25				15	10						

музикування в контексті композиторських новацій»												
Тема 7. «Звукова візуалізація поетичного тексту як спосіб розкриття драматургічного потенціалу сучасного музичного твору»	30				5	25						
Разом за змістовим модулем 3	80				35	45						
Усього годин	180				11	65						
					5							

8.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Арія з кантати, ораторії або концертна арія XVIII – XIX ст..	5
2	Вокальний цикл або частина циклу.	5
3	Український класичний романс XIX ст..	5
4	Романс західноєвропейського композитора XIX ст.	5
5	Твір українського або російського композитора XX ст.	10

6	Народна пісня або твір пісенного жанру.	10
7	Вокальні твори композиторів XIX -XXI століття).	25
Всього :		65

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

- здійснити огляд історичних витоків камерної вокальної музики, шляхів її розвитку та стильових характеристик у композиторській практиці;
- сформулювати визначення понять співу та камерного співу, які дозволять системно і комплексно підійти до дослідження проблем камерно-вокальної музики;
- охарактеризувати основні етапи формування та розвитку українського камерно-вокального мистецтва;
- простежити напрями жанрово-стильових перетворень в українській камерно-вокальній музиці XX – початку XXI століть;

10.МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Урок: перевірка завдання виконаного самостійно.

Поточний контроль: прослуховування частини концертно-камерної програми.

Семестровий контроль: академічні публічні іспити у формі виступу, з яких іспити VIII-го семестру – *підсумкова атестація*.

Система контролю включає виконання усього концертно-камерного матеріалу за навчальними вимогами, обов'язково, напам'ять.

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ

II Курс

III семестр		4 семестр	
Залікова програма Змістовий модуль 1	Концертна програма Змістовий модуль 2	Залікова програма Змістовий модуль 3	Концертна програма Змістовий модуль 4
30%	70%	30%	70%
100%		100%	

III Курс

5 семестр		6 семестр	
Залікова програма Змістовий модуль 1	Концертна програма Змістовий модуль 2	Залікова програма Змістовий модуль 3	Концертна програма Змістовий модуль 4
30%	70%	30%	70%
100%		100%	

IV Курс

7 семестр		8 семестр	
Залікова програма Змістовий модуль 1	Концертна програма Змістовий модуль 2	Залікова програма Змістовий модуль 3	Концертна програма Змістовий модуль 4
30%	70%	30%	70%
100%		100%	

III - VI змістовні модулі кожного семестру передбачають виконання 1-

											підвищення рейтингу	
100					100							
100												

Модуль №3										Підсумковий тест (екзамен)	Сума Балів
Змістовий модуль №3					Змістовий модуль № 3						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	Проводиться за бажанням студента для підвищення рейтингу	100
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20		
100					100						
100											

13. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	
90 – 100	A	5	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	4	добре	
74 – 81	C			
64 – 73	D	3	задовільно	
60 – 63	E			
35 – 59	FX	2	незадовільно з можливістю	не зараховано з можливістю

			повторного складання	повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1.Азарова Л.Г. Методичні принципи формування співучого голосу видатного педагога Ф. Ламперті / Л.Г. Азарова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (педагогічні науки) № 11(246). – Ч. I. – 2012. – С. 102-109.

2.Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) [підручник / 2-ге вид. / з грифом МОН України "Для студентів музичних внз"] – К. : LAT & K, 2012. – 192 с.

3.Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник (з грифом МОН України) / НМАУ ім. П. І. Чайковського. 3-тє вид. К. : Видавець Бихун В. Ю., 2017. 218 с. .

4.Берегова О. Музично-виконавські школи України: етапи становлення у ХХ столітті / О. Берегова // Наук. вісн. нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. – Київ, 2008. – Вип. 67. – С. 131–150.

5.Бондарчук В. О. Д. М. Гнатюк у роботі над «Мазепою» П. І. Чайковського. Сучасні тенденції розвитку науки : мат-ли II міжнар. наук.-практич. конф. (м. Ужгород, 23–24 грудня 2018 року) : у 2 ч. Ч. 2. Херсон : Вид. «Молодий вчений», 2018. С. 141–143.

6.Бондарчук В.О. Феномен творчості Дмитра Гнатюка в музично-театральній культурі України другої половини ХХ – початку ХХІ століття. Автореферат дисерт. на здобуття наукового ступеня доктора мистецтвознавства. Київ–2019. С.31.

7.Бурназова В.В. Виконавська самостійність у системі формування професійної компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців мистецьких дисциплін як фактор їх професійної самореалізації : колективна монографія / Мартиненко

О. В. та ін. ; за ред. А. І. Омельченко. Мелітополь : Видавець ПП Скребейко П. В., 2019. 361 с. С 72-87.

8. Варварцев М. Життя та сцена Миколи Іванова: історія українця в італійському Рісорджименто» - монографія, 188 с., іл. - К., Ін-т історії НАН України, 2011, с.20.

9. Ващенко Н.Н. Творча спадщина Олександра Мишуги (1853-1922 рр.) в контексті розвитку української мистецької педагогіки / Н.Н. Ващенко. Дис. ... на здобуття наук. ст. кандидата пед. наук. – П.: ПНПУ, 2015. – 234 с.

10. Вишневська Світлана. Цікаві та маловідомі розвідки з життя вокального генія Івана Семеновича Козловського (до 115-ї річниці з дня народження). Вокальне мистецтво: історія. сучасність. Перспективи. Збірник статей ДВНЗ «Прикарпатський національний університет Імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2015. С. 22-34.

11. Вотріна В. Мистецтво співу і вокальна методика М. Е. Донець-Тессейр. – Київ. : НМАУ, 2014. – 272 с.

12. Гончарова В. С. Донецький національний академічний театр опери та балету імені А. Б. Солов'яненка в культурно- мистецькому просторі Донеччини 1932-2012 рр. [Текст]: автореф. дис... канд. мистецтвознав.: спец. 26.00.01 – теорія та історія культури. - К.: НАКККіМ, 2014. - 20 с.

13. Гречишкіна Н. Ф. Особливості концертного виконання оперної арії [Текст]: навч. посібник / Н. Ф. Гречишкіна. – Донецьк: Юго-Восток, 2007. - 106 с.

14. Гринь Л.О. Історичний аспект розвитку української вокальної школи ХХ сторіччя. Педагогічні науки. Вісник Запорізького національного університету № 1(17), 2012. С.45-49.

15. Давидов М.А. Виконавське мистецтво. Енциклопедичний довідник. – Луцьк : Велика обласна друкарня, 2010. – 400 с.

16. Дмитрієв, Л. Б. Основи вокальної методики: [підручник] - М.: Музика, 2012. – 366 с.

17. Іванов В. Про вокальну педагогіку // Українська музична газета. — № 3. — 2009.

18. Корнішева Т.Л. Виконавська культура як предмет розгляду з позицій діяльнісного підходу Międzynarodowa Naukowo-Praktyczna Konferencja «Badania podstawowe i stosowane: wyzwania i wyniki» (30.08.2016 - 31.08.2016) – Warszawa. 2016/8. Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour» с. 25-29.

19. Лисенко І. М. Співаки України. Енциклопедичне видання / Іван Лисенко. – 2-ге вид., перероблене і доповнене – К. : Знання, 2011. – 629 с.

20. Ляшенко Ю. В. Підготовка сучасних академічних співаків у класі вокального ансамблю [Ноти]: навч. посібник. – Донецьк: ДДМА імені С. С. Прокоф'єва, 2008. - 157с.

21. Молчанова Т. Невідомий Джакомо Пуччіні // Музика (2009/1–2), с. 26–27.

22. Молчанова Т. Вокальні мініатюри Ф. Мендельсона-Бартольдї на слова Г. Гайне: до питання інтерпретації жанру // Europejska nauka XXI powieka (07-15 maja 2009 roku). Przemysł: Nauka i studia 2009, s. 93–95. 57.

23. Молчанова Т. Пісні у творчості Й. Гайдна: до проблеми осягнення спадщини композитора // Матеріали за V Міжнародна научна практична конференція: «HONORS HIGH SCHOOL 2009». Софія: «Бял ГРАД-БГ» ООД 2009, с. 82–85.

24. Небога О. Г. Київська школа сольного співу середини ХХ століття як феномен європейського вокального виконавства с. 206-215. Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»: зб. наук. пр. Вип. 38 / М-во освіти і науки України, М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ: Видав. центр КНУКіМ, 2018. – 300 с.

25. Опенько В. В. Вокальна школа Франческо Ламперті та її значення для становлення української мистецької педагогіки. «Молодий вчений» • № 8.1 (48.1) • серпень, 2017 р.

26. Процев'ят М. Значення творчості М. Лисенка для концертної і педагогічної діяльності Одарки Бандрівської / М. Процев'ят // Наукова збірка Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка. – 2013. – Вип. 27. – С. 120–125.

28. Прядко О. М. Методика розвитку співацького голосу майбутніх педагогів-музикантів.. Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. : спец. 13.00.02. Теорія та методика музичного навчання. – К. 2009. 20 с.

29. Рудянський О. М. Шлях Тараса [Ноти]: опера на 2 д., 5 карт. з епілогом / Олександр Рудянський; лібрето В. Юречка, В. Реви. - Клавир. - Донецьк: Апекс, 2010. - 243 с.

ДОПОМІЖНА

1. Рудянський А. Н. Романси та пісні [Ноти]: для голосу з фп. - Донецьк: ТОВ «РА «Ваш імідж», 2011. - 94 с.

2. Саварі С. В. Учитель Донецького солов'я [Текст]: монографія. – Донецьк: ДДМА ім. С. С. Прокоф'єва, 2012. - 88 с.

3. Суржина Н. А. Антологія мецо-сопрано [Текст] = Mezzo-soprano : (навч.-метод. посіб.) ; Дніпропетр. акад. музики ім. М. Глінки. - Дніпро : Ліра, 2019. - 358 с. : іл., ноти. - Текст укр. та мовами оригіналів творів. - Бібліогр. в кінці розд.

4. Стасько Галина. Тенденції впровадження креативних методик у практику виховання голосу людини. Вокальне мистецтво: історія. сучасність. Перспективи. Збірник статей ДВНЗ «Прикарпатський національний університет Імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2015. С. 166-178.

5. Стахевич О. Г. З історії вокально-виконавських стилів та вокальної педагогіки: посібник / О. Г. Стахевич. - Вінниця: Нова Книга, 2013. - 176 с.

6. Стефанюк Михайло. Універсальність творчості Бориса Романовича Гмирі. Вокальне мистецтво: історія. сучасність. Перспективи. Збірник статей ДВНЗ «Прикарпатський національний університет Імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2015. С. 68-79.

7. Ткаченко Т. В. Формування вокально-сценічної культури студентів мистецьких факультетів педагогічних вузів : монографія / Т. В. Ткаченко – Харків : ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2016. – 307 с.

8. Штейн Г. А. Солов'їні далі [Текст]: про нар. артистку А. Коробко. - 2-ге вид. - Донецьк, 2007. - 192 с.

9. Шуляр О.Д. Історія вокального мистецтва [монографія] : Ч.ІІ. – Івано-Франківськ, «Плай» 2012. – С.230

10. Шуляр Орест. Вокально-виконавська та педагогічна діяльність славетного співака Галичини Олександра Мишуги. Вокальне мистецтво: історія. сучасність. Перспективи. Збірник статей ДВНЗ «Прикарпатський національний університет Імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2015. С. 50-68.

11. Шумиліна О. А. Сильова динаміка української духовної музики XVII-XVIII ст. (за матеріалами рукописних колекцій) [Текст]: монографія. - Донецьк, 2012. - 299 с

12. Царук С. Вокальна школа українського професора Олександра Мишуги. //Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. /Зб. наук.праць Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне, 2013, вип. 2, том 2, с. 153-156.

13. Цебрій І. Наукова школа Олександра Мишуги (1853 – 1922): в контексті розвитку української вокальної педагогіки. – Editor: LAP LAMBERT Academic Publishing. 2017. С. 212.

14. Чень Ван. Методика формування виконавського артистизму студентів магістратури в процесі вокально-фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук / Ван Чень. – Київ, 2017. – 244 с

15. Українська музична енциклопедія. Видання ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. - К., 2008-2016.

16. Яновська Л. Діана Петриненко: "Коли верхню ноту взяла на півгодини, глядачі піднялися і стояли, доки я доспівала" / Л. Яновська // Урядовий кур'єр. – 2013. – №157. – С. 17.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Belcanto.ru

<https://web.archive.org/web/20120923124530/http://www.opera.com.ua/staff>

<http://vecchiosito.bnonline.it/bibli/vir/verdi/index.html>

opera-grishko.com.ua

OperaNews.Ru

mazon.fr/Quatuor-vocal-Musique-classique-Baroque/s

<https://www.liveabout.com/operas-by-giuseppe-verdi-724297>

<http://www.puccinimuseum.org/ru/>

https://dme.mozarteum.at/DME/nma/nmapub_srch.php

http://ukrnotes.in.ua/Himn_Ukrainy.php
<http://ukrnotes.in.ua/poshuk.php>
http://ukrnotes.in.ua/lysenko_2.php
http://ukrnotes.in.ua/noty/Lysenko/Lysenko_Natalka-Poltavka.php
<http://ukrnotes.in.ua/Kyreiko.php>
<http://ukrnotes.in.ua/Kos-Anatolskyi.php>
<http://ukrnotes.in.ua/kosenko.php>
<http://ukrnotes.in.ua/Skoryk.php>
<http://ukrnotes.in.ua/stecenko.php>
<http://ukrnotes.in.ua/stepovyy.php>
<http://ukrnotes.in.ua/Filts.php>
<http://ukrnotes.in.ua/shevcenko.php>
<http://composersukraine.org/index.php?id=1371>
<http://mk.archives.gov.ua/pubonsite/187-pub120operakaterina.html>
https://web.archive.org/web/20080212085216/http://www.opera.com.ua/operataras_bulba/taras_bulba_info_ua.html
Aveclassics.net